

předmět

VÝŽIVA V OCHRANĚ A PODPOŘE VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

dříve KOMUNITNÍ VÝŽIVA

NÁPLŇ

- **v užším pojetí**

Práce zabývající se vztahem mezi lidmi a jejich potravou tj. shromažďování informací o konzumaci potravin a nutričním stavu, analýza příjmu potravin, změna stravovacích návyků, poradenství a nutriční výchova a vzdělávání, léčba nemocí aj.

- **širší definice**

Práce spojená s plánováním, zaváděním a hodnocením projektů a programů; poradenství a konzultace institucím, skupinám a jednotlivcům ; v oblasti výživy, potravin a souvisejících zdravotních otázek.

- zaměřená na místní komunitu (její skupiny nebo individuálně).

ÚSPĚŠNÝ ZAČÁTEK...?

- znát svou náplň práce
- poznat příslušnou komunitu
- stanovit si cíle a postupy k jejich dosažení
- průběžné i závěrečné hodnocení své práce

výživová politika

= komplex výchovných, ekonomických, technických a legislativních opatření cílených ke zlepšení výživy obyvatelstva ve smyslu aktualizovaných vědeckých poznatků
neboli

= převedení odborných a vědeckých poznatků o výživě do praktických opatření ke zlepšení nutriční úrovně obyvatelstva

zdroj: (Perlín, C. Výživová a potravinová politika. In Potravinářství 94 [Benešová, L. et al.]. Praha: ÚZPI, 1996.)

1. POPIS PRÁCE

v oblasti výživy v ochraně a podpoře veřejného zdraví

- sestavení **popisu vlastní práce** (rutinní i mimořádné), funkcí, organizační diagram
- **definovat nutriční problémy** dané komunity
- podílet se na formulaci vhodné **nutriční politiky** vč. výběru metod na různých úrovních (místní, oblastní, národní)
- plánovat, realizovat a hodnotit **programy podporující zdraví** zaměřené na výživu a potraviny, dohlížet na podobné programy organizované jinými činiteli (+ nezbytná administrativa)
- poskytovat **poradenskou činnost**
- zabezpečit návaznost nutričních intervencí na ostatní oblasti komunitního života (zdravotnictví, sociální péče, ekonomika, politika atd.)
- účastnit se, příp. vést, **výzkumnou činnost** v oblasti potravin, výživy a zdraví
- **poskytovat nutriční vzdělání** různým odborníkům, institucím a veřejnosti (např. zdravotním sestram, lékařům, porodním asistentkám, učitelům, kuchařům, malo- i velkoprodejcům potravin, provozovatelům společného stravování aj.)
- připravovat **edukační materiály** s tématem zdraví (informační bulletiny, příručky, brožurky, letáky, audiovizuální materiál, internetové stránky aj.)
- provádět **sebehodnocení a zvyšovat svoji odbornou kvalifikaci**

2. KOMUNITA A JEJÍ PROBLÉM...

- **seznámit se** s komunitou; její charakteristika, specifika, potřeby
- popsat **faktory**, které ovlivňují potravinovou a výživovou situaci v komunitě (nejlépe s pomocí potravinového řetězce v dané komunitě)
- definovat **nutriční problémy** v komunitě, stanovit jejich pořadí závažnosti, analyzovat jejich příčiny
- stanovit různé **cílové skupiny** (např. podle zdravotního stavu, věku, pohlaví, socioekonomické úrovně, kultury, etniky, povolání, vzdělání aj.)
- sestavit **diagram znázorňující funkční SYSTÉM** podporující práci v komunitní výživě vč. všech jeho aktérů (účastníků, uživatelů). Zvážit cíle aktérů, jejich strategie, priority, způsob přemýšlení. Odhadnout možné konflikty mezi zájmy aktéra a komunitního nutricionisty.

...CÍL...

- Při stanovování cílů je nutné vzít v úvahu:
 - adekvátnost (živiny, energie) a bezpečnost (mikroorganismy, aditiva, rezidua) stravy
 - kulturní přijatelnost a sociální význam stravy
 - ostatní (nevýživové) životní potřeby – materiální či nemateriální
 - dostupnost doporučovaných potravin

Seznam faktorů, které ovlivňují definici nutričních cílů

- nutriční politika
- potřeby komunity v oblasti potravin, výživy a zdraví
- profil cílové skupiny
- dovednosti a zájmy komunitního nutricionisty
- aktéři, jejich zájmy, možné konflikty
- podpůrné systémy
- dostupné a potencionální zdroje (materiální a finanční)
- lidské zdroje
- časová omezení
- požadavky na minimální výsledky

Příklad specifických cílů

SPECIFICKÝ CÍL		
očekávaná změna (chování, nutriční stav, materiální aj.)	podmínky, za kterých má být změny dosaženo (např. čas, cílová populace, použité strategie a činnosti)	míra očekávané změny (minimum uspokojující stanovený cíl)
- ↓ spotřebu tuku	- dospělí > 20 let - během 5 let - edukace veřejnosti - ↑ nabídku nízkotučných potravin ve velko a maloobchodě	- spotřeba tuku < 30% celkového denního energetického příjmu
- ↓ výskyt zubního kazu	- děti < 12 let - během 4 let - motivace rodičů, učitelů, praktických lékařů a školáků <ul style="list-style-type: none"> ▪ k ↑ konzumaci škrobnatých potravin na úkor jednoduchých cukrů ▪ k pravidelnému čištění zubů ▪ k pravidelným preventivním prohlídkám u zubaře 	- snížení výskytu zubního kazu o 20%

STRATEGIE

mohou být zaměřeny na:

- formulaci potravinové a výživové politiky
- potravinářskou legislativu, regulaci a kontrolu
- dostupnost potravin
- zpracování potravin, potravinářský průmysl
- training, edukace a komunikace

???

1. S kým budu komunikovat?
2. Jaký je jeho dnešní postoj?
3. Jaký postoj chci, aby měl?
4. Jakými argumenty vyplním mezeru mezi 2. a 3. bodem?

Nepředpokládej, že každého bude zajímat, co chceš říct!

Neříkej více než 1 věc najednou!

Nelži (ale dramatizuj pravdu)!

Nepřeceňuj sílu edukace!

ČASOVÝ ROZVRH

příklad

Činnost	Zodpovědná osoba	Měsíc 1	Měsíc 2	Měsíc 3	Měsíc 4	Měsíc 5	Měsíc 6
Příprava dotazníku	A + B + statistik	■					
Testování dotazníku	B + C		■				
Případná úprava dotazníku	A + B		■				
Provedení nutriční studie	A + B s pomocí C,D,E		■				
Analýza dat	A + B + specialista			■	■		
Zpracování závěrečné zprávy	A + B				■	■	
Zpětná vazba pro komunitu	A + B + C					■	■
Tisková konference	A + B + F						■

HODNOCENÍ - nezbytné!!!

- V každé etapě
- Předem naplánovat, spojit s analýzou a interpretací
- „formativní“ (průběžné) a „sumativní“ (konečné)
- Evaluátoři: interní/externí, profesionální/laičtí